

Бүрэт-Монголой УНЭН

№ 94 (6271)
МАЙН
13
ВТОРНИК
1952 он

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Бүрэт-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советей, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүн.

Чехословакине фашистка булимтарашалгаа сүлөөлөөр 7 жэлэй ойтой дашарамдуулан, мүн Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ Союзай, Чехословацка Республикын ба Румынска Арадай Республикын хүтэлбэрлэгшэдэй хоорондоо абалсаһан амаршалганууд (1-дэхи нюур).
С. Тараскин.—Нютагай Советүүдэй хүдэлмэри тухай (2-дохи нюур).
П. Леушин.—Комсомолые саг үргэжэ хүтэлбэрлэхэ (2-дохи нюур).

ШЭНИИСЭ, ЯРИЦА ТАРИХА АГРОТЕХНИЧЕСКЭ ЭРХИМ БОЛЗОР ҮНГЭРЖЭ БАЙНА (3-дахн нюур).
Педнститутдай бүрэт-мочгол хэлэнэй ба литературын кафедрин хүдэлмэрин зарим дугуунууд тухай (3-дахн нюур).
П. Бабенко.—Уласхоорондын шэнжлэл (4-дэхи нюур).
Румыннин бээ даанан байдалые соносогооноор 75 жэлэй ойдо зорюулагдалан байрай заседани Бухарестдэ болобо (4-дэхи нюур).
Корейдэхи событинууд (4-дэхи нюур).

РИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ЭРИД ТҮРГЭДХЭХЭ

Тарилгы агротехническэ болзорто үнгэргэжэ, ороо-туруануудай һайн ургаса дундо ноутагуудтахи пар-тескэ, хүдөө ажахын ор-колхозуудай ба МТС-үүдэй шийн обкомой VIII пленум байна. Агробиологическа туйлалтануудые, республи-колхозуудай дүй дүршэ болгон, эртын культура-шениисэ, ярица эртэ та-дэ партиин обком колхо-лоралхан байха юм.
Тарилгы бээлүүлэн, ре-спуб-туруу колхозууд хаба-дой хүдэлмэри үргэн да-наар ябуулжа, эртын та-дэ хэсэр дүүргэлэн байна. Мүн аймагай олонхи колхо-лортехническэ болзор соо шэ-рица тариха дүүргэ. Мүн аймагай «8-е Марта» кол-лорайн аймагай Калинин-а, Зэдын аймагай хэ-дэ колхозууд эртын тари-лгы болзор соо дүүр-а. Дурсадагша колхо-дэ бүхы хүсээ хабарай хүдэлмэридэ зүбөөр хубаа-а, механизаторнуудай һайнаар хүдэлмэридэй техникэ зүбөөр ашагла-а, шалтга туйла. Иволгин «8-е Марта» колхозой поли-хүдэлмэридэ Саянтын нүхэр Трифоновой трак-торбригадын механизаторнууд хүдэлмэрин түүрүшн хилэн чамай графикаар илжэ, эртын тарилга бо-го-казор соо дүүргэ. Мүн Се-МТС-эй Василий Шич-Тарбагатайн МТС-эй Фе-кушовой тракторна брига-дэ хэсэгтэй эржалла-риниш шанаар һайн.
Ура хабарай полевой хү-орынхыдөө республика до-алтатгайгөөр ябуулагдажа олон колхозууд болон ма-тракторна станцинууд бара-аг хэ арга боломжонуудаа хэрэглэжэ шаданагуй. Юб мүү бэлдэхтэйгээр тари-ланай гэмээр олон газарта машинанууд хүсэд аша-рнууд. Зарим колхозуудтахи бригадануудта ябаха хү-аар трактористнуудай дутуу машинануудын һүниин яа ябуулагданагуй. Мүн ха-арилгада бүхы мори унаа-ри, гансал тракторта найдад баримтанууд олон газарта гэдэ. Хэжэниг, Му-рой аймагуудай зарим кол-лориниш ушарнууд үзэгдэ-мэнгын аймагай МТС-үүд машинануудаа тон хангал-аар ашаглана, олон трактор-инмагтал нэгэ халсан-абулагдана, тини зарим инстиудай машинадаа эзэн хандалаг дээрэй тэднэ үнэтэй сагаа гээшэ. Эл-адаа тарилгын хүдэлмэри-даа татадаг, тарилгын бо-лзошогүйгөөр унжагайруудла-а, мүү гуримгүй ношо хүдэл-мэри шалтгаалажа мүү үргаса байна. Хэдхэн үдэрөөр илжа тарихан газарһаа хэдэн инган центер тархан багаар тингээшэ инитын ажахыда мүү үшаруудла гэжэ колхо-лор болон МТС-үүдэй хүтэлбэр-ин тариха ёһотуй.
Агротехническэ эрхим болзорто тарилгын хүдэлмэри дүүргэжэ, баян ургасын үндэһэ һуури таби-хын түлөө тэмсэхэ гээшэ ноутагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, бүхы колхознигүүд болон механизаторнуудай нэрэ хүдэл-мэри хэрэг мүн.

Чехословацка Республикын Президент нүхэр К. ГОТВАЛЬДДО

ПРАГА
Чехословакине фашистка булимтарашалгаа сүлөөлөөр 7 жэлэй ойной —национальна һайндэрэй үдэр, чехословацка арадай саанаала һалбаран,мандахы хүсэлэн хүсэлэн.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советей Президиумэй Түрүүлгшэ нүхэр Николай Михайлович ШВЕРНИГТЭ

МОСКВА
Чехословацка арадай национальна һайндэрөөр Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советей Президиумэй үмэнлөө, мүн өөрингөө нэрлээ намда эльгээһэн амаршалгыгша түлөө үнэн сэлхэлэй баясхалан тогтоон абахытай, хүндэтэ Николай Михайлович, Танине гуйнаб.

СССР-эй Верховно Советей Президиумэй Түрүүлгшэ нүхэр Н. М. ШВЕРНИГТЭ

МОСКВА, КРЕМЛЬ.
Турецкэ армие ородой сэрэгүүдэй илаһанай ашаар Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор, турецкэ дарлалтаһаа сүлөөлгэһөөр 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Национальна Ехэ Суглаанай Президиумэй үмэнлөө ба өөрингөө нэрлээ Танда халуун амаршалга хүргэнэб.

СССР-эй Верховно Советей Президиумэй Түрүүлгшэ нүхэр Н. М. ШВЕРНИГТЭ МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Румынска Арадай Республикын Национальна Ехэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлгшэ нүхэр К. И. ПАРХОНДО

БУХАРЕСТ
Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан эльгээһэн посланинтнай түлөө минин баясхалан тогтоон абыт, нүхэр Түрүүлгшэ.

Чехословацка Республикын Гададын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр В. ШИРОКИДО

ПРАГА
Чехословацка Республикын на-циональна һайндэртэй дашарамдуу-лан, минин үнэн зүрхэнэй амарша-лаб.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Гададын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр А. Я. ВЫШИНСКИДЭ

МОСКВА
Хүндэтэ нүхэр Министр, Бүхы чехословацка арадай наци-ональна һайндэртэй дашарамдуу-лан намда эльгээһэн амаршалгынтнай түлөө Танда үнэн зүрхэнэй баясхалан хургэхыемни зүбшөөрйт.
Чехословакине арадууд энэ эгзэй гайхамшаг һайндэрэ зол жаргалта социалистическэ ерээдүй хангаха зохион байгуулы ехэ хүдэлмэрини ябуулагдажа байһан үедэ тэмдэглэ-жэ байна.

СССР-эй Гададын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр А. Я. ВЫШИНСКИДЭ

МОСКВА
Ородой сэрэгүүдэй туйлаһан илалтын ашаар,— румынска сэрэгүүд эдэнтэй хамта ябажа, турецкэ дарлагшадта сэрэгүүсэй дайладал-лан юм,— Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, халуун амаршалга тогтоон абахы-етнай гуйнаб.
Румынска арада эрхэ сүлөө ба бүрин бээ даанхай байдал асарһан, советскэ арадуудай хани барисаан ба саг үргэжын туйлаамжа халаа өөрингөө социалистическэ Эхэ орон байгуулаха хэрэгтэ, американо-ан-глийска империализмын агрессиетэ аашануудта эсрэгү тэмсэлдэ румынска арады зоригчуудна.

Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Советей Түрүүлгшэ нүхэр ПЕТРУ ГРОЗАДО,

БУХАРЕСТ
Румынска арада болбол Советскэ Союзай ахаддуу арадуудта, агүүхэ сүлөөлгэһэ ба баша, бүхы дэмлэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэм-дэлэй тугые генналынар баригша — Носиф Виссарионович Сталиндэ өөрингөө талархал ба хэтэ мүнхын хани барисаанай мэдэрэлые мэдүүлнэ.

Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Советей Түрүүлгшэ нүхэр Г. ГЕОРГИУ-ДЕЖДЭ

БУХАРЕСТ
Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан эльгээһэн хани ёһоной амаршалгы түлөө минин баясхалан тогтоон абахытай Румынска Арадай Республикын Правительстве Танине өөрийетнай гуйнаб.

Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Советей Түрүүлгшэ нүхэр А. ЗАПОТОЦКИДО

ПРАГА
Гитлеровскэ булимтарашалгаа сүлөөлгэһөөр 7 жэлэй ойтой — Чехословакине национальна һайндэртэй дашарамдуулан, хани ёһоной амаршалгыемни, шэнэ, арадай-демократическа Чехословакине бай-гуулаха хэрэгтэ чехословацка ара-

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Советей Түрүүлгшэ Генералиссимус Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.
Министрнүүдэй Советей хүндэтэ нүхэр Түрүүлгшэ,
Чехословакине шэн габьяата Советскэ Арминин сүлөөлөөр 7 жэлэй ойной үдэр Чехословацка Республикын Правительствода ба намда өөртэмни эльгээһэн халуун амаршалгынтнай түлөө Танда Чехословацка Республикын Правительствын үмэнлөө ба өөрингөө нэрлээ үнэн сэлхэлэй баясхалан хургэхыемни зүбшөөрйт.
Танда халуун ингалдай ба үнэн байлгын мэдэрэлээр бүрин нэгэр-һэн бидэнэр социализм байгуула-ха хэрэгтэ зорюулан хүсэлэгээсэ

эсэшэ сусашагуйгөөр үлам шалга-тахабди, эб найрамдалай, демократ-тин ба социализмын бата тугшэ тулгуури болоһон Советскэ Союз-тай, хүсэн тугэлдэр сүлөөлгэһэ ба нүхэртээ хани барисаа ба союлаа бүри ехээр бэхжүүлэхэбди гэжэ, Правительствын болон бүхы чехос-ловацка арадай үмэнлөө Танине найдүүлхын тула энэ үшарые хэр-гэлэнэб.

Нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Турецкэ армие ородой сэрэгүүдэй илаһанай ашаар Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор, турецкэ дарлалтаһаа сүлөөлгэһөөр 75 жэлэй ойтой—румынска арадай агүүхэ һайндэрэе тэм-дэлгэхэ зуураа, Румынска Арадай Республикын Правительствын, Румынска хүдэлмэришэнэй партиин Централына Комитетэй ба манай ороной бүхы арадай үмэнлөө Танда халуун амаршалга хүргэнэбди.

Мүнөөдэр һайндэрлэгдэжэ байгаа манай түүхын дурсаалта событи халаа инаг ахань шэнгээр хэлэн зуун жэлэй турши соо румынска арада ород арадай үзүүлэн дэм-жэлгын ба хани барисаанай гайхам-шаг гэршэ болоно. Турецкэ бо-гоошолошодто сэрэгүү байлаа-нуудай газарнуудта румыно-ородой зүбсэгэй талаар хани харисаанай һайн һайхан ёһо заштал үлам ба-тажаа. Румыннин түүхэдэхи гайхам-шаг үзүүлүүдые мартуулаха гзэн хуушанай Румыннин мүлжэшэ ан-гинуудай харисэ этгээдүүдэй бүхы һэдэлгэнүүд хадаа бидэнине сүлөө-лгэһэ агүүхэ ород арад тушаа гүн ехэ хани барисаанай ба талархалай мэдэрэлые манай арадай сэлхэлгэ-жэ хахасуулжа шаданагуй.

Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдал соносогодоһоной оёе һайн-дэрлэгтэ хадаа мүнөө сагай агүүхэ зорилгонуудтаа гүйсэдхэхэ ба соци-ализм байгуулаха бата найдамжа бо-доно.

Вилем ШИРОКИЙ, Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Советей Түрүүлгшын Орлогшо ба Гададын Хэрэгүүдэй Министр.

Манай орон болбол фашизмын ба империализмын дарлалтаһаа сү-лөөрлэгшэ түлөө Советскэ Ар-милда үлгэтэй, Советскэ Союзай Зүбсэгтэ Хүсэниүдэй илалта хадаа бүхы түүхэ дотороо анха түрүүн на-циональна ба гүрэнэй бодото бээ даанан байдалые румынска арада олоо, национальна талаараа үргэн мандахын тула, румынска арадай бүхы зохион байгуулы хүсэниүдэ дэлгэч баларчулхын тула, шиххала үндэһэ һууриин болоо. Советскэ арадай агүүхэ илалтын ашаар манай ажалша арад өөрингөө хуби заяаа гартаа абдан байна. Хүдэл-

мэришын ангимдай ажалша тарья-шадтай союз хэжэ, мүлжэгшэ ан-гинуудай засагыг унагаагаад, ара-дай засаг тогтоогоо. Хүдэлмэришэн ангиин партилар толгойлогдог ми-най ороной ажаллад социализм байгуулжа эхлэнхэй.

Гитлеровскэ һүрэг дээрэмшэдэ эсэргүүсэи, илалта түгэс Советскэ Армийтай хамта румынска дивизи-онүүдэй хэлэн байлаанууд дотор манай арадуудай зүбсэгэй талаар хани харисаанай үлган манлайһан ба шэнэ үмдээр баяжуулагдалан бай-ха юм.

Манай сүлөөтэ арад зол жаргалта ажабайтал байгуулахын тула, өөрингөө бээ даанан байдал ба наци-ональнба суверенитетдыс хорото дай-сдаһаа—американска ба английска империалистичүүдла хамгаалхын ту-ла, советскэ арад түрүүтэй эб найрамдалта олооо арадуудтай хам-тадаа хүн түрэлтэй агүүхэ аша-та хэрэг—эб найрамдалые аршалан хамгаалхын тула та бүхы хүсэ ша-далаар эршэдэн табиха байна.

Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай һайндэр, фашизмын ила-лан илалтын үдэрөөр румынска ара-дай ба Румынска Арадай Республи-кын бүхы национальностуудай һа-нал болот, оюун мэдэрэлые ари-дуудай хани харисаанай ба эрхэ сү-лөөгэй илгэе бээлүүдэгшэ хүн тэр-шэ — фашистка империализмын илаха илалта генналынар эмхид-хэһи, эб найрамдалай, демократ-ини ба социализмын туг баригша агүүхэ нүхэр Сталин тээшэ хан-дуулагдана.

Румынска ба советскэ арадуудай ахаддугтэй хани барисаан мандаха болтогой!
Арадуудай генналына вождэ, ру-мынска арадай эсэгэ ба эрхим хани Иосиф Виссарионович Сталин ман-даха болтогой!
Румынска Арадай Республикын Правительствын үмэнлөө д-р П. ГРОЗА,
Румынска хүдэлмэришэнэй партиин Централына Комитетэй үмэнлөө А. ГЕОРГИУ-ДЕЖДЭ,
Бухарест, 1952 оной майн 8.

Гүрэнэй урьһаламжануудһаа ажалшад ехэ олзо абана

КОЛАЕВСК-на-АМУРЕ. Гү-урьһаламжануудһаа ажалша-надаг шүүбэринуудэй хэмжээ-н жэлдэ ургана. Энэ жэлэй-дэ кварталдай туршдаа облас-тиссэлгын кассанууд гүрэнэй-дэ амжануудаар ажалшадтай-ндоо үдүү түхэригтэй шүүбэ-дые түлэлэн байна. Гансахан-ной центри нөөсэлгын кас-тис 3 һарын турш соо 426300-ной 1500 гаран шүүбэринууд-гэе.
В. Городей нөөсэлгын касса-р-ээр эрхэ ажалһаа хэр-дэхоо ба хүгжөөхэ Гүрэнэй-дэ урьһаламжын табатахи-на шүүһэн облигацинуудай-нуудые түлэжэ эхилдэ.

Румыннин гүрэнэй бээ даанан байдалай соносогодооноор 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан эльгээһэн амаршалгынтнай түлөө минин баясхалан тогтоон абахытай Румынска Арадай Республикын Министр, Танине өөрийетнай гуйнаб.

Шэнэ сүлөөтэ, арадай-демократ-теска Румынине байгуулаха хэрэгтэ саанадаа амжалтануудые туйла-хынь румынска арада, Румынска Арадай Республикын Правительстве Танине өөрийетнай гуйнаб.

СОВЕТСЭ БАЙГУУЛАЛТА

Нютагай Соведаудэй хүдэлмэри тухай

Курумканай аймагай Могойтиска сельсоветэй депутатууд хунгагшадай үмэнэхи харюусалга...

Багша хүхэр Сажинов сомсоедэй культууро-ажалуудалай комиссине тогтойлох зуураа, шухала зорилго...

Депутат, Социалистическэ Ажалдай Герой И. М. Терентьев ажалшадай дунда сэхэ хүдэлмэри...

Гааргын сомоной Соведай депутатууд Ц. Л. Доржиева, А. М. Сагалаев, Харамодоной сомоной Соведай депутат, Социалистическэ Ажалдай Герой Ш. У. Тубенев...

Сомоной ба сельскэ Соведаудэй гүйсэдкомуудай гол алдуунуудай нэгэнини юмб гэхэдэ, депутатууд хунгагшадайнгаа урда үсөө тоосолог байха юм. 1951 ондо сомоной ба сельскэ Соведаудэй 100 гарач депутатуудай минл 10-ниинь, энэ оной нэгдэхин кварталда 5-ниинь хунгагшадайнгаа урда тоосон байха юм.

Манай колхоздо огород тарилгы хүгжөөлгын перспективэ тон сэхэ, гэжэ Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Пётелин хөөрэнэ, манай герой Шамаянска полинууд дээрэ овошной культурын севооборот байгуулжа...

Хунгагшадайнгаа урда тоосологгүй, хиналгатуй байһан дээрэһээ зарим депутатууд өһөлдөнгөө үялгада хайша хэрэгээр хандана. Барагханай сомсоедэй культууро-ажалуудалай комиссин түрүүлэгшэ Г. Г. Гармаев, Харамодоной сомсоедэй харгы барилгын комиссин түрүүлэгшэ Б. Ш. Шотков...

Энэ сельсоветэй депутатууд А. Г. Колмаков, С. И. Чирков, Н. В. Чиркова болон бусад найнаар хүдэлмэрилнэ.

Депутатуудай дунда ябуулагдахад хүдэлмэрини нулаар табигдан дээрэһээ сомоной Соведай сессинүүд хойшолуулагдадаг байна. Мургунай сомоной Соведай депутатууд Цыбиков, Балмаслова, Ярбанова гэгшэд асуудалнууды зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадахагүйһөө гадна, һүүлэй үедэ Соведай сессидэ ябахаяа болишоо.

Аймагай Соведай депутатууд — колхозой түрүүлэгшэ В. А. Петелин, тэрэний орлогшо М. Г. Толстихин, республикын эрхим наалин Иван Н. Любоникова сельскэ Соведай депутатуудай хүдэлмэригдэ ехэ туһа хүргэдэг. Тэдэнэр хадаа сельсоветэй депутатуудай урталта тухай оролдолго гаргадаг, депутатска уялгануудаа зүбөөр дүүргэхэ заабаринууды үгэдэг, өөрынгөө округой түлөө харюусалгатай байхаар тэдэниие хүмүүжүүлдэг юм.

Соведаудэй гүйсэдкомууд хадаа колхозууд ба предприятинуудай хүдэлмэрини шалгахая тушаа Соведай даалгабаринууды дүүргэлгэдэ депутатууды нулаар хабаадуулна.

Тэрэний ашаар тус сельсовет дотор гээгдэнгэ участогууд улам дүсөөрнэ. Гүрэнэйгөө урлахин уялганууды колхозинууд түрүүшын ээлжэндэ дүүргэдэг, хүдөө ажарын артелиин Уставыг наринаар сахидат, нийтынгээ ажахыг жэл эрхэзэ бүри үлам бэхжүүлдэг байна. Социалистическэ мурсыөөнэй 1-дэхин кварталдай дүнгөөр Могойтиска сельсовет (түрүүлэгшэн О. Б. Будаев) аймаг соогоо нэгдэхин һуури эзэлэ.

С. Тараскин.

Мургунска сомоной Соведай депутат З. С. Сажиновой элэхитэй хүдэлмэрини тэмдэгтэхэ шухала.

1952 оной 1-дэхин кварталда дэлгэрһэн социалистическэ мурсыөөнэй дүнгөөр Улан-Улсын шалыг механизировайна завод Бухасоюана хоёрхой шанда хүргэһэн байна. Энэнтэй дашарамжуулан заводой коллективэй суглаан болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой кадрнуудай таһагай начальняк нүхэр М. Мироничев стахановцууды шагнаха тухай приёз унисажа байна.

Б. Байровой фото.

ЗАГАНАШАДЫЕ НАЙНААР УДАРИДАХА

«Байкалрыбтрест» үнгэрэгшэ жэлдэ зааһа бариха гүрэнэй түсэбье болзорһоон урид дүүргэдэ, түсэбһөө гадуур 17 миллион 420 мянган түхэригэй продукция гаргана байгаа.

Тус трестын зарим предприятинууд үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтаараа ханаагаа амараад, үйлдэбэри дээрэ түрүү методууды нэбтэрүүлжэ, зааһашадай дунда социалистическэ мурсыөө үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгыг тооногүй. Жэшээлхэдэ, Усть-Баргажанай зааһанай комбинат жэлэй эхиинээ хойшо ноһоо нулаар хүдэлмэрилнэ.

Тэрэһэлэн Горячинска, Яруунын, Кабанскын зааһанай заводууд боло лон бусад предприятинууд мүн лэ нимэрхүү байба. Тнхэдэ зааһашадай байра байдал хангалтагүй, тэдэний дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри муутар табигданхай.

Тус трестын зарим предприятинууд үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтаараа ханаагаа амараад, үйлдэбэри дээрэ түрүү методууды нэбтэрүүлжэ, зааһашадай дунда социалистическэ мурсыөө үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгыг тооногүй. Жэшээлхэдэ, Усть-Баргажанай зааһанай комбинат жэлэй эхиинээ хойшо ноһоо нулаар хүдэлмэрилнэ. Түрүү зааһашадай дүй дүршэлы бүгдэнь шалабарн болгохо, социалистическэ мурсыөө дэлгэрүүлжэ хэрэгтэ эндэ хэншыг анхарал табигнагүй.

Тус комбинатай муутар ажаллажа байһы мэдэжэ байһан муртөө тэрэһэнэй хүдэлмэрини найжаруулхын түлөө трестын хүтэлбэрилэгшэд анхарал оролдолго гарганагүй. Трестнээ ошоһон хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд тус комбинатай алдуу дутуунууды усалдахын түлөө бодото хэмжээ абадаггүй, харин айлаһан янзаар ябаад лэ бусадга заншалтай.

Түрүү предприятинуудай дүй дүршэлы бүгдэнь шалабарн болгохо, гээгдэнгэ предприятинуудтаа бодото туһаламжа үзүүлэн, тэдэниие урагшан татаха хэмжээнууды «Байкалрыбтрестын» хүтэлбэрилэгшэд дары абаха зэргэтэй.

Тус комбинатай муутар ажаллажа байһы мэдэжэ байһан муртөө тэрэһэнэй хүдэлмэрини найжаруулхын түлөө трестын хүтэлбэрилэгшэд анхарал оролдолго гарганагүй.

Мүн хүндэ хүдэлмэрини механизация, техникы зүбөөр аслаглаха хэрэг эндэ хангалтагүй. Главна инженер нүхэр Цывилев, технолог нүхэр Пытьева гэгшэд хүдэлмэрилэгшэдтөө шагна эрилтэ хэнэгүй, тнмэйһэн ажалай бүтээсэ дээшлэнгүй, гаргаһан продукциянь ша-

наар муу. Жэшэнь, энэ комбинатай 17 мянган банка консервэ стандартна бэшээр гаргагданан, консервы заводто асарһан нилээд ехэ зааһаниинь шагнарай талаар муу, консервэ хэхэ аргагүй байшоо.

Н. Святотор.

Мүнгэн шанда хүртөө

СССР-эй бэлдэхэлэй Министерстводо хадаа 1951—1952 ондо намар үбэйли сезон со агнуури амжалтатайгаар эмхидхэхэ, ангай арһа бэлдэхэхэ түсэбөө болзорһоон урид дүүргэһэнэй түлөө «Заготживсырьёвой» Бурят-Монголой конторые 25 мянган түхэригөөр шагнаба. Тэрэһэлэн «Заготживсырьёвой» республиканска ба аймагай бэлдэхэлэй конторонууд, промхозуудай хүдэлмэрилэгшэд мүнгэн шанда хүртөө.

Ш. Сергеев.

Мурсыөөндө илаба

Ажалшадай депутатуудай сельскэ ба сомоной Соведаудэй хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мурсыөөнэй 1952 оной 1-дэхин кварталдай найнаар дүүргэжэ. Сельсоветэй гүйсэдком ба гүрэнэй эмхи зургануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райком хаяхан гаргаба.

Түрүү һуури эзэлэ

«Улаан Оронго» колхозой Тологой гэжэ нютагта байһан хонишодой дунда дэлгэрһэн өмчлөхө түрүү һуури эзэлжэ, нээгдэнгэ колхозинууд ба партиини изацшын дамжуулгын Улаан Оронго бүри абадаг байна.

Ц. Цыдыпов.

КОМСОМОЛЫЕ САГ ҮРГЭЛЖЭ ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

Ленинско-Сталинска комсомол хадаа манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэнэ болшыгүстэсэ партиин үнэн сэхэ, дайшалай туһаламжа, олонийн залуушуудай дунда манай партиин политикне нэбтэрүүлэгшэ мүн.

эмхи зургануудай парторганизацинуудай секретарьнуудай семинар дээрэ «ВКП(б) — комсомолой хүтэлбэрилэгшэ ба эмхидхэгшэ» гэжэ темээр лекци уншагдаа.

тус тус асуудалнуудаар комсомолой айкомой тоосоо татагтаа ба партиин айкомой бюорогой заседани дээрэ шагнагдабди.

Манай Заиграйн аймагай комсомольско организацинда ВЛКСМ-эй 1997 гэшүүд бин. Аймаг соо комсомольско 71 эхин организаци байгуулагданхай. 300 комсомольско залуушуудай 90-ниинь мал-ажал дээрэ, 219-нь тарнажал дээрэ хүдэлмэрилнэ.

Комсомольско организацинуудаа ямараар хүтэлбэрилдэг тухайн Калининнай ба Орджоникидын нэрэмжэтэ колхозуудай партиин эхин организацинуудай секретарьнуудай тоосоонуд партиин айкомой бюорогой заседаниуд дээрэ шагнагдаа. «Комсомолцууд ба залуушуудай политуралсалда туһалаха хэмжээнүүд тухай» асуудал 1952 оной апрелин 3-да зүбшэн хэлсэгдэ.

Урда тэһэн Калининнай нэрэмжэтэ колхозой партиин организаци хадаа колхозойгоо бүхы ажар-байдалда комсомолцууды олоор хабаадуулдаггүй, колхозой хэрэгэй түлөө тэдэний харюусалгы дээшлүүлжэ шадаагүй, комсомолцуудай хүрлалсал найжаруулжа хэмжээ абадаггүй байгаа. Тнмэйһэн комсомольско организацинь эмхидхэлэй талаар нула байһан юм.

дэлгэрүүлжэ хэрэг муу бэшээр табигданхай.

Тус организаци 40 комсомолцуудтай. Энэ коллектив хадаа колхозно залуушуудай эрилыг хүсэлээр хангахы ходоодо эмалзлэнэ, политическэ һуралсал найнаар эмхидхэгдэнхэй.

Манай таһагай инструкторнууд аймагайнгаа партиин тус тус эхин организацинууды дааж абаһанхай. Хүдөө гарахадаа тэдэнэр партиин организацинуудта партиндоторой хүдэлмэри найжаруулжа, комсомолы зүбөөр ба сар үргэлжэ хүтэлбэрилжэ хэрэгтэнэ туһалдаг байна. Гадна, тэдэнэр комсомольско суглаанууд дээрэ байсадаг, секретарьнуудтайн хөөрлэддэг.

Аймагой партиин, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таһаг хадаа кадрынды залуушуудай дундаһаа шалын олохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа, мүн дүй дүршэл эхэтэй нүхдэны комсомольско хүдэлмэригдэ өльгээдэг. Таһагай хүдэлмэрилэгшэд ВЛКСМ-эй айкомой бюорогой заседанида ходоодо байсадаг. Гадна,

партиин организаци ба профсоюзна ба комсомольско организацинуудай тус тус эхин организацинууды дааж абаһанхай. Хүдөө гарахадаа тэдэнэр партиин организацинуудта партиндоторой хүдэлмэри найжаруулжа, комсомолы зүбөөр ба сар үргэлжэ хүтэлбэрилжэ хэрэгтэнэ туһалдаг байна. Гадна, тэдэнэр комсомольско суглаанууд дээрэ байсадаг, секретарьнуудтайн хөөрлэддэг.

Мүн «Улаан Эрхирек» гэжэ томодог олоһон колхозой комсомольско организаци партиин организацинда сар үргэлжэ хүтэлбэри дор найнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ комсомольско организаци 76 комсомолцуудтай. Комсомольско 5 групп байгуулагданхай. Колхозой партинууд дээрэ 35 комсомолцууд хүдэлмэрилнэ.

Тус организаци 40 комсомолцуудтай. Энэ коллектив хадаа колхозно залуушуудай эрилыг хүсэлээр хангахы ходоодо эмалзлэнэ, политическэ һуралсал найнаар эмхидхэгдэнхэй.

Хабарай тариалда ябанан колхозинуудай дунда агитационно хүдэлмэри хэлгэдэ комсомолцуудынь эдэбхитэйгээр хабаадана. Тракторна вагонинуудынь лозунг ба плакадуудаар шэмэглэгдэнхэй, бүхы бригадануудынь элдэб литературатай библиотекинуудээр хангалданхай. Комсомолцуудынь тарилын хүдэлмэрини шагнарай түлөө тэмээнэ, өһөлдөө найнаар хүдэлмэрилнэ. Комсомолцууд нүхэд Г. Галдансв, В. Язков, Ч. Галсанов гэгшэд илангага найнаар ажалладаг.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой партиин эхин организаци комсомолцуудай үүргы тоодоггүй байгаа. Мүнөө колхозой коммунистууд парторганизацинда секретарь С. И. Жерловы һунгаа. Нүхэр Жерлов хадаа залуушуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэригдэ найжаруулаа. Залуушуудай дунда культууро-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Залуушуудай политическэ һуралсал найнаар эмхидхэдэ. Мүн комсомольско үгдэлүүд дээрэ байсадаг юм. Энэ комсомольско организаци ажахын хүдэлмэригдэ залуушуудай хабаада-

УЯЛГАЯ

ДҮҮРГЭЖЭ БА

Хони үсхэбэрилхэ түсэбье болзорһоон урда хын тула республиканскэ мурсыөөнэй Удын хонишодой үүсхэгшэ Байкало-Куданай Ждановой нэрэмжэтэ хонишод колхозхой хонишод эхэнүүдые абаһан юм.

Тэрэ уялгаяа бодото дүүлхын тулада ахалаһан М. Баллаковагай отарыг оролдосотойгоор ажаллан энэ отара 5 жэлэйнгээ түлэн дүүргэжэ. Нүхэр Балла отарада нарин, нарибт, тэр өшототой хонид үсхэбэрилнэ. Энэ отарын хонишод мурсыөөр эдэлүүлхын, харюуһаа ла ехэ оролдолго гаргадаг. Энэһэнэй ашаар хониды хаяа болонхой. Эднээ энэ түсэбэй ёһоор ороондо түлэн ёһоор нарай түлүүдэй хон байна.

Хонидой түрэлгын эхиинээр харууһаа улам найжарууланай тэжээл байна. Тнмэйһэн хониды найжаруулжа, нарай хурьгалы нохой турша соо эхэнүүдэ тань, ондоо хонидоо найжаруулжа. Зоотехническэ нарин ёһоор нарай түлүүдэй һалдаг, эдэмүүлдэг юм. Ашаар эдэнэр түлүүдэ абаһан. Тус отарын хонишод М. Баллакова эрхмээр ажаллана. Мүнөө энэ отарын хониды ноябрь һарануудта түлэн эзэлжэ. Орооной кампания хуранууды, ехэ хониды наар эдэлүүлжэ байна.

Хөөр отарын нарин хониды илгэжа тусгаар олоһон гүлжэ гэжэ колхозхой шилдэг. Энэ хадаа хониды найжаруулжа, ашаар үгдэлгын хэхэ арга олгохо байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ хониды ноһонһоо ехэ олоһон абаһан. Энэнь сүгта М. Баллаковагай нүхэтээсэ сотойгоор ажаллаһанай ашаар юм. Мүнөө хониды хайшала ротожо байна. Тннэй энэ хонидойнгоо ноһоо сар сомоной түгэйгөөр хайшала уялга түрэндэ ноһоо тншаха бөө дүүргэхын, хонидой тээрүүлхын, ашаар үгдэлгын тулада энэ колхозой хонишод оролдолго гаргажа байна.

А. Дарин.

Түрүү һуури эзэлэ

«Улаан Оронго» колхозой Тологой гэжэ нютагта байһан хонишодой дунда дэлгэрһэн өмчлөхө түрүү һуури эзэлжэ, нээгдэнгэ колхозинууд ба партиини изацшын дамжуулгын Улаан Оронго бүри абадаг байна.

Энэ отара 315 хонидой, дунда дунда ба тарган шаладдо ро орожо байна. Энэ отарын мэрлэлгшэд мүнөө 170 хурьд түлүүлжэ байха юм.

Манай хонишод абаһан үнэн сэхээр дүүргэнэ. Энэ хонишодой дүй дүршэл ба хониды дээшлэлы гэршэлнэ. Хониды зоотехническэ күрсада һажа, мэрлэлгшэд дээшлүүлжэ отары дааһаа нүхэр Тугутова хөөрэнэ.

Н. Цыдыпов.

ШЭНИИСЭ, ЯРИЦА ТАРИХА АГРОТЕХНИЧЕСКЭ ЭРХИМ БОЛЗОР ҮНГЭРЖЭ БАЙНА

Нүхэд колхознигууд, механизаторнууд! Тарилгын темп эрид түргэдхэе!

МАЙН 12
Хабарай тарилгын шөвчиник

Тарилгынгаа график яагаад таһалдуулааб?

Республика дотор хабарай тарилгын хүдэлмэри юрэнхдөө шалгалгүйгээр ябуулагдан нэгээрээ. Эртн орооһото культурануудыг тариха агротехническ эрхим болзор үнэртэ. Тэд Сэлэнгын, Зүүн аймагуудай колхозууд лэ эртн тарилга дүүргэ. Тинхэ Иволгын, Байкало-Кударын аймагуудай колхозууд эртн орооһото культурануудыг тариха түсөөб дүүргэжэ байна.

Прибайкальск, Кударын, Баргажанай, Курумканай, Мухаршэбэрай аймагуудай колхозууд хабарай полесой хүдэлмэри тэсэшгүйгээр унжаруулжа байна. Үшөө оройлуулаа наань, тарянай ургаса эрээр доошлох гэжэ.

Нүүлэй 5 хоног соо зарим аймагуудай, жэшээнь, Байкало-Кударын, Баргажанай ба Юрнин аймагуудай зарим колхозууд болон МТС-үүд хабарай полесой хүдэлмэрин темпыг мара байса нүлэдхэ. Эдэ аймагуудта машинно-тракторна парк бүтээсэ багатайгаар шалгалдана, олон колхозууд трактор машинанууд элэб шалгаанаһаа боложо зогсоогдоно. Тракторнууд болон приесой машинануудыг бүрин эсөөрнө ашгалжа, хабарай полесой хүдэлмэри түргэнөөр дүүргэжэ шухала.

Эзэнтэй хамта пар хахалалдаа хаангагүй үргэнөөр ябуулаха ёһотой байгаа. Гэбшье, Бичурнын, Яруунын, Зашеннай, Хэжэнгын, Курумканай, Кяхтын, Прибайкальск, Тунхэнэй аймагууд пар хахалалда эхилдүү байһаар. Хэртэй полесой хүдэлмэри буудхатайа хамта аймагуудай колхозууд болон МТС-үүд хүтэлбэрилгшэд пар хахалалдыг графиктай ёһотой.

Орооһото культурануудай тарилга дүүргэбэ

Маленковой аймагай Маленковой хууһудыг орооһото бүхэ культурануудай тарилга майн 10-да эрд, пар хахалалга үргэнөөр үргэжэ байна. Мун Юрөөгэй сомон Марксин нэрэмжэтэ колхозууд орооһото бүхэ культурануудай тарилга майн 11-дэ гүйсэд үргэжэ. Энэ колхоз 1242 гекта гэршэниесэ, ярица, овёс, ячмень тариха байна.

Юрнин сомоной Молоотовой нэрлэ колхоз гэрчхэйлэ бэшэ культурануудыг тариха дүүргэбэ.

Эртн орооһото культурануудай тарилгыг дүүргэжэ болзоо үнгэрөө. Гэбшье, Иволгын аймагай «III пятилетка» колхоз эртн культурануудыг тариха графикта мүнөө хүртээр таһалдуулан заанда. Графикей ёһоор тус колхоз эртн орооһото культурануудай тарилгыг майн 7 болотор дүүргэжэ, тингэжэ 429 гектарт тарилга хэжэ байһан аад, энэ болзоттоо оройдоо 280 гектар тарилган байна. Хабарай полесой хүдэлмэриг нэмэ мүүгаар эмхидхэһэн шалтагануудай нэгэн гэрбэл, колхозой правлени болбол колхознигуудай хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй, тракторна бригадыг саг соонь хүсэд бүридүүлээгүй ба юрэнхдөө полесой хүдэлмэриг зүднэн өмхижорхойнон байха юм. Колхозойнгоо гэгдэжэ ябаһан шалтаганые элрүүлжэ, хабарай тарилгын кампание амжалтагайгаар үнгэрэхэ хэмжээ түс колхозой правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Акуловай абадаггүй байһынь нэмэ баримта гэршэлэ: «Майн 5 болотор хэды шэнээн тарилга хэгдээб?» гэжэ асуухадмай нүхэр Акулов «250 гектар тарилгаа» гэжэ харюусаба. Тэд колхозойн бүхталтер нүхэр Балашков 210 гектар тарилгаа гэжэ мэдүүлнэ. Тингээд нүхэр Хлебодаровай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадала ошоболди.

—Хэды гектар тарилга байнабта? —Гэжэ нүхэр Хлебодарова асуухадмай: «210 гекта тарилгаа» гэжэ харюусаба. Энэ бригада графиктай ёһоор тэрэ үдэр болотор 300 гектар тариха ёһотой байгаа. Тэд колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Акулов тарилгынгаа графикыг мэдэхгүй байшоо.

Гадна, тракторна бригадын селкэшээд бүридүүлэгдээгүй дээрэһэн селкэнүүд хэдэн часаар наатуулагдана. Тэршэлэн майн 4-нэй үдэр үрнэнэй саг соогоо асаргадгүй байһан дээрэһэн нэгэ селкэ үдэрэй II час болотор наатаһан байна. Инмэ ушарнууд үдэр бүри тохёоллодог. Хабарай тарилгын эхилнэнэй хойшо мүнөө болотор үрнэ шэрэлгэ хүсэд эмхидхэгдээгүй байха юм.

Тракторна бригадын бригадир нүхэр Хлебодарова мун лэ эхэ эрилтэ хэжэ хэрэгтэй. Нүхэр Хлебодаров тракторнуудай наадгүй хүдэлмэри эмхидхэжэ шадаагүй. Хэрбээ тракторнуудай наадгүйгээр хүдэлмэрилдэг, трактористнуудай нормонуудаа дүүргэдэг байгаа һаа, энэ колхоз тарилгынгаа түсбөө саг соонь түгэхэжэ һаа. Тэд, полесой хүдэлмэриг эхилнэнэй хойшо нэгшье тракторист үдэрэйнгөө нормые дүүргээгүй. АТЗ-НАТИ маркын трактор

үдэр соо 35 гектар тариха нормотой аад, оройдоо 20—22 гектар, СХТЗ трактор 15 гектар тариха байгаа һаа, минл 8—9 гектар тариха. «Универсал» маркын трактор полесой хүдэлмэрини эхилнэнэй хойшо мүнөө болотер оройдоо 12 гектар газар хахалаа. Элдэб шалтагаанаар энэ трактор эбдэржэ, сагаа минл гэршэн байна. Эдэ бүхэ шалтагануудһаа боложо, тус колхоздо тарилга эхээр унжаруулагдажа байнаар.

Гэхэтэй хамта, колхозой правлени ба партийна организаци эдэ бүхэ дутагдалнуудыг усалдахын түлөө хэмжээ абахаһаа байтагай тэрэн тухай хэлсэдэгшэбгүй. Тинхэдэ тэрянажалал I-дэй бригадын бригадир нүхэр Антипов полесой хүдэлмэриг найнаар эмхидхэхын оройдоо хоно архиджа, хүдэлмэридөө наад хэжэ ябадаг байна. Майн 4-нэй үдэр энэ бригадир шал хотуугаар тракторна бригадала эрээд, хэрүүл шуура үүдхэжэ, үгдөөгүүр болотор хүлээтэй хонхойн байгаа. Тэд колхозой правленише, партийна организацише бригадир Антиповай жарамгүй ябадыг зүбшэн хэлсээгүй байха юм.

Хабарай тарилгын үсэ колхознигууд ба механизаторнуудай дунда нийт-политическ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха ёһотой. Гэбшье, тус колхозой партийна организаци ба тэрэнэй секретарь нүхэр Баулин энэ шухалын шухала хүдэлмэриг зүднэн өрхижорхёо, тарилга түргэнөөр түгэхэжэ хэрэгтэ колхознигуудыг эмхидхэн эсүүлээгүй. Нүхэр Баулин полесой хүдэлмэрини эхилнэнэй хойшо тракторна бригадала оройдоо нэгэ дахин ошолоон байна. Тинхэдэшье ВКП(б)-тэй айкомой түлөөлэгшэдэй ершэн чшарта тэндэ ошолосон байгаа. Энэ колхозой бригадануудта нэгшье агитатор газет, журнал уншалга, хэрэлдөөнуудыг үнгэрэгэнгүй, «дайшалхы худланууд» гаргаданагүй. Үнгэрхэлөө тарилгын кампанида зориулагданаг плакат, дозунууд колхозой конторо соошье харгалангагүй. Бригаданууд ба колхознигуудай хоорондо социалистическ мурсысөөр эмхидхэгдээгүй, показателлин доскануудыг түхээрэгдээгүй байха юм. Эдэ бүхэ дутагдалнуудыг нүхэр Баулин оройдоо «обордоггүй» байна.

Тус колхозой нэмэ гэгдэлтэйгээр ба дутагдалтайгаар хүдэлмэрилжэ байһание аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд яһала мэдэлжэһе һаа, тэрэнше найжаруулжа ямаршье хэмжээ абанагүй.

С. Сагадаров.

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын, пар хахалалгын ябаса тухай БМАССР-эй хүдөө ажыхын Министрствын 1952 оной майн 10-най мэдээн (Түсбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Орооһото культурануудыг тариха	Тэрянажалал шараһаа тариха	Пар хахалалга
Сэлэнгын	74,8	95,7	18,9
Эдлэн	73,9	100,3	3,8
Иволгын	66,2	96,0	8,2
Кяхтын	61,0	80,4	—
Байкало-Кударын	58,7	91,2	1,2
Кабанскын	56,8	74,8	16,3
Тарбагатайн	56,7	73,6	7,1
Хорин	55,6	70,7	3,5
Зангайн	51,7	56,9	22,6
Кударын	51,5	66,7	8,1
Торин	53,3	58,8	6,0
Курумканай	52,3	66,4	—
Тунхэнэй	48,9	82,0	—
Бичурнын	47,0	64,4	—
Мухаршэбэрай	47,0	58,2	2,3
Прибайкальск	46,1	81,3	—
Хэжэнгын	41,7	49,4	—
Яруунын	41,1	65,6	—
Закаменай	44,0	63,8	—
Баргажанай	32,3	52,8	9,8

Баян ургаса хуряахын түлөө

Байгша ондэ хүдөө ажыхын культурануудай ба үбнэ ногооной элбэг баян ургаса хуряахын түлөө Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд эршэмтэйгээр тэмэжэ байна. Колхозой правлени үшөө эртэ хабар байхата тарянай газар уялжа тусхай бригадала 15 хүнөө эмхидхэн юм. Тинэ энэ бригадынхид тарянажалал бригадын бригадир нүхэр Е. Гембовой хүтэлбэрлэжэ 450 гектар тарянай газар найрамай унаар уялһан байна. Тэрэнэй һүүлээр апрелин 14-нөө тус колхоз хабарай полесой хүдэлмэри эхилжэ, газарай хурьһэндэ шинг нойто бариха хүдэлмэридэ 30 морин болон, 2 СХТЗ трактор табигдаһан байгаа. Тинэ энэ 30 борнойгоо нэгэ үдэрэй турца соо 350 гектар газар борнойлодон байна. Мүнөө тарянажалал ба тракторна бригаданууд тарилгыг мун бшээр ябуулжа байна.

Гадна, нийтэнгээ адуу малдэ бардан хурхэ үбнэ тэжээл бэлдэхын түдэ энэ колхоз мүнөө луговолеск колхозой үргэнөөр ябуулжа байна. Колхозой луговол Д. Акушев өөрингөө даажэ абаһан 700 гектар сабишалан найрамай унаар уялаа. Луговол Гыльков 430 гектар сабишалан найрамай унаар, мун үнэлүүрин канава һубагуудһаа уялһан байха юм.

Ж. Борбонов.

Редакцида ерэнэн бэшэзүүд

Энэ хонишондо юундэ туһаламжа үзүүлнэгүйб?

Үшөө дайнай урда тээ Салих Ахметчин Татарска АССР-һээ Тюрин аймагай «Коммунизм» колхоздо зөөжэ ерээ һэн. Үнэн сэхэ ба дүршэлтэй хонишон нүхэр Ахметчин удангүй жэшээ харуулаа һэн. БМАССР-эй Министрствудай Совет «Республикын эрхим хонишон» гэршэн хүндэт нэрээр тэрэндэ хэдэн удаа олгоо.

Нүхэр Ахметчин өөрингөө оролдотой ажалай ашаар нэмэ солотой болоһон байна. Тэрэ хадаа жэлхээ жэлдэ эсэшэ сүсашагүйгээр ажаллажа, хонидой тоо олошоруулаха гүрэнэй түсбэ үлүүдэн дүргэдэг байгаа. Тинхэдэ жэл бүри 100 эхэ хонин бүринөө 110—120 хурьга абажа, бүри бүтэнөөр түлжүүлэг, мун хонидойгоо үлээрэе найжаруулхын түлөө саг үргэжэ оролддог байна.

Гэбшье, 1951 оной үбэлжэлтын үдэр тэрэнэй олон толгой хонидын гараалаа. Мун мүнөө жэлэй үбэлжэлтэ хангалтагүйгөөр үнэгэргэдэжэ байна. Хонидын тамир шалад мугтай ба зарим хонидын гураһан байха юм. Хонидой гаралха ябадал үзэгдэнэ. Жэлэй эхилнээ хойшо 7 хурьган гарзалаа.

Дүршэл хэтэй ба үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг хонишон нүхэр Ахметчин өөрнө эмээтэй бэшэ юм.

Нүхэр Ахметчин урда мэтэ үнэн сэхээр, оролдотойгоор ажаллана, өөрингөө баян дүй дүршэл ба шадабарие бүрин элсүүлэн хүдэлмэрилдэг байна. Хонин ажал зацинуудай харюусалгата хүдэлмэришэд дээр бүхэндэ хаража ябадаг байна. Гэхэ зүүра, колхозой эрхим гэршүн нүхэр Ахметчинэй ажал хүдэлмэри ба ажабайдалла колхозой правленин хойрог муурагаар хандалагыг тэжээр обдоронгүй гү, али обдоромые оролдонгүй үнгэрдэг байна.

И. Хазраев.

Һайнаар хүдэлмэрилдэг продавец

Курумканай аймагай Мургунска селпогой № 1 киоскые даагша А. Качальницкая өөрингөө ажалла һайнаар хандана. Нүхэр Качальницкая 10 жэлэй туршад продавец хүдэлмэрилжэ байна. Тэрэ болбол эд бараа худаллаха түсбөө һара, квартал бүри үлүүлэн дүүргэдэг, ажалшалай эрлүүтэнүүдтэ анхаралтайгаар ханддаг юм.

1951 оной хонидын дүнгөөр аймлотребсоюзай худалдаа наймаа-

най хүдэлмэрилгшэдэй союзай райком ба аймлотребсоюзай правлени нүхэр Качальницкаяда «Һайнаар хангалтаг продавец» гэршэн нэрээрэгт олгоо.

Тэршэлэн февраль һарада худалдаа наймаанай хүдэлмэрилгшэдэй союзай обком ба Бурмон-коопсоюзай правлени һайнаар ажалланаһын түлөө нүхэр Качальницкаяе Хүндэлээй, грамотаар шагнаа.

В. Будасв.

Хэвөө анхарха юм?

Кяхтын аймагай Усть-Киранай сомоной Кировой нэрэмжэтэ колхозой гэршүүдэй эрлээр эрилтэ хангалданагүй. Тэлээр сүлөөтэй сагаа хүхүнээр үнгэрэхэ ямаршье условгүйгэнэ. Эндэ клуб бин аад, тэрнэ культурина гүлмат боложо шадаагүй. Даагшагүй дээрэһээ клубын түхээрэлггүй, сонхо-

нуудын тээрхэй, досоонь ямаршье эмхи гүримгүй. Тинхэнэ тус клуб ходоодоо сүүргатай байаг. Ажалшалай дунда кино харуулагданагүй. Колхозой правлени ба партийна организаци эдэ дутагдалнуудыг усалдаха хэмжээ абанагүй.

А. Банзаракцаев.

ПЕДИНСТИТУДАЙ БҮРЯТ-МОНГОЛ ХЭЛЭНЭЙ БА ЛИТЕРАТУРЫН КАФЕДРЫН ХҮДЭЛМЭРИН ЗАРИМ ДУТУУНУД ТУХАЙ

Бурят-монгол хэлэ ба литература багшанарыг бэлдэхэдэ тус факультет Доржин Банзаровай эрлээр педагогическа институт хэдхэлдэгээр арбаад жэл болзоо тус факультет индон мэрэгжэлтэдыс бэлдэхэ һаа.

Факультетдэй хүдэлмэрин дунгууд тухайда хэлэтэй элэнэй тула, факультет үргэжэй кадрнууд бурят-монгол литература болон хэлэ бшээр эрлээр бэлдэхэдэ болоһон гэршээд үзэе. Тингээбэл нэгэ нимэ асар баримтатгай үшөржабаи: факультет дүүргэһэн хүнүүдэй бурят-монгол литература дээр хэлэхэдэ тулоор, тэдэ мун, алдунуудыс хэдэ, тэдүүдэ грамматическа зүмнүүдэ һайнаар, облогоодоо найруулжа шалдалаг Бурялар һайнаар бэлдэг хүнүүдэ даажэ гайса тарянагай түдэ даажэ гайса тоолоо. Энэ факультет дүүргэһэн хүнүүд бурялар һайнаар бэлдэг болзоо һаань, ондоо юмэ хэдэ хэлэхээс огто һанана һаа.

Бурят-монгол хэлэнэй ба литературин факультетдэй кафедрин урда харюусалгатай зорилго талтай Энэ кафедра бурят-монгол литература болон хэлэ бшээр теоретическ гүйсэд бэлдэхэтэй байхана гадна, практическ эдэлгээ практическ хэрэгжэ һайн шалдаа эрлээр хэрэгжэтэй кадрнуудыг бэлдэг гэршэн зорилготой. Эдэ

кадрнууд багша байхана гадна, мун (үргэнөөр хэлэхэдэ) литература фронт дээршье ажаллажа, бурят-монгол литература ба хэлые улам саашадан амжалтатайгаар хүгжөөлгэдэ туһалха, практическа хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха эрэгтэй. Бурят-монгол литературоведени болон языкознанин талаар үшөө гүйсэд шидхэгдээгүй гү, али огто шидхэгдээгүй ямар сэхэ, ямар олон проблемүүд байна гэршэб! Эндэ наочно-шидхэгдэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй байна. Тинхэдэ хэлэ бшээрэй талаар практическа (тусхайлбал: газетнэ, издательска г. м.) хүдэлмэридэ ехэ олон кадрнууд хэрэгтэй байна.

Харин нимэ кадрнуудыг үгэгтэй гэршэн эрилтэ пединститудай бурят-монгол хэлэнэй ба литературин кафедрин урда табина бэшэбди. Энэ кафедра багшанары бэлдэхэдэ зорилготойн мэдээжэ. Зүгөөр, тус факультетдэ дүүргэһэн хүнүүдэй зариманин дээрэ дурсагдаша кадрнуудыг хүсэлүүлэх ёһотой байһанин (республикчигнаа байдал дээрһэнэ практическа талаарын харахала) элнтэ. Тингээбшье, тус факультет арбаад жэл соо хүдэлмэрилжэ байһан аад, нимэ кадрнууды үгэгдэһэн тог үсөөн. Эшэншье ойлгоһотой, Юмб гэхэдэ, энэ факультет дүүргэһэн хүнүүд үзэһэн материал теоретическ талаарн мун бшээр мэдэхэ байбашье, ханин практическа талаарын хаража үзэхэдэ (шлангата бурят-монгол литературна хэлээр хэлэхэ ба бшээр талаар), тэдэнэй олонхын бэлдэхэдээр һула байдаг.

Энэ хадаа пединститудай бурят-монгол хэлэнэй ба литературин кафедрин хүдэлмэрин дугуунуудһаа шалтагаана гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Тус кафедрин хүдэлмэрини дугуунууд тухай хэлэхэдэ, мүнөө хүртээр бурят-монгол хэлэ ба литература тухаа баталгадан программагүй байһынь тэмдэглэхэ шухала. Огто программагүй гэжэ хэлэхээршье бшээ. Проектүүд бин юм. Кафедрын даагша, философическа наукунуудай кандидат Д. Амоголонов эдэ проектүүдэ «официальнабэшэ документ» гэжэ нэрлэб. Нээрээшье тинмэ юм бээ. Тэд энэй хэды болотор проект зангаараа байха юм? Официальна баталгадан документ-программа тэй болохоор болоо бшээ юм аа! Кафедрин багшанаар эдэ проектүүд эл олонхын зүбшэн хэлсэлдэ яахадан мүнөө хүртээр табинагүй гэршэб гэжэ асуумар байна. Кафедрин багшанаар өөздэнигөө зүгөө үүсхэл оролдолог гаргаад байгаа һаа, үнн хада программатай болохо байгаа. Тэд гүйсэд шалгалдан ба мүнөө үсэи эрилтэнуудэ бүри харюусаха, баталгадан программатай болохо тухаа түбхын түрүүндэ кафедрине даагша нүхэр Амоголонов оролдолог гаргаагүй байха юм. «Марксизм ба языкознанин асуудалнууд» гэжэ И. В. Сталинай гениальна зохобой хэблэгдэн гарангатай дашарамууд, энэ асуудалыс эрид хурсаар табина шидхэхэ ёһотой байһан аад, тингээгүй Энэ халаа элдүүтэй ябадал болоо гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Яахадан ингэжэ хэлэгдэжэб гэхэдэ, эдэ проектүүд соонь эххэн дутагдалнууд бин. Жэшээнь, диалектологич ба бурят-монгол хэлэнэй программын проектые хаража үзэхэд, советскэ языкознанида «шэнэ бургаа» гэдэгэй таранхай байһан үдэр марксистика алдунуудыс хэһэн бурятоведүүд тухай тэндэ юушье хэлэгдэнгүй, тэдэнэй алдунууд огто элншлэгдэнгүй, шүүмжэлэгдэнгүй. Тинхэдэ зарим шухала асуудалнууд проект соо, яахалашьеб, оруулагдаагүй байна. Мун бурюушаамааршье зүйлүүд бин.

Тэршэлэн советскэ бурят-монгол литература зааха программаны проект соошье дугуунууд бин, Бурят-Монголой зарим уранзохоболшоной нэгшье зохобол программа соо оруулагдаагүй байха юм. Ямар уранзохоболшоной ямар зохоболнуудыс институтай студенттер гараха эрэгтэйб, юрэнхдөө Бурят-Монголой уранзохоболшоной хэлэнэй зохоболнуудыс программа соо оруулаха хэрэгтэйб гэжэ асуудал үшөө шидхэгдээгүй байһаар. Тинхэдэ бурят-монгол уранзохоболшоной теоретическ дугуунууд тухай программаны проект соо гүйсэд хэтэгдээгүй.

Бурят-монгол хэлэ ба литературин факультетдэй студенттер мүнөө хүртээр шухала учибшүүдгүй байжа байха юм. Тинмэ дээрһэнэ студенттер багшанарайнгаа уншалан лекцинуудыс дутуу ядуу тэмдэглэжэ абаад, харин тэрэн дээрэ нэмэжэ уншаха шухала ондоо материалнуудаар дутамаг байна. Филологическа наукунуудай кандидат Д. Амоголонов институтда 7-дохи

жэлэс хүдэлмэрилжэ байна. Мун филологическа наукунуудай кандидат Д. Абашеев институтда 9-дхи жэлэс хүдэлмэрилнэ. Тэд элэ нүхэд студентүүдэе учибшүүдээр хангаха оролдолог гаргангагүй. Эдэ нүхэд элдэ нимэ удаанай хүдэлмэрилжэ байһан аад, шухала шухала тэмэниүүдээр лекцинуудыс бэлдэжэ, (ядахын сагта) машина дээрэ сохюулаад, хэдэн экзemplар лекцинуудыс студенттергээ үгэхэ аргагүй байгаа гэшэ аал?

Тинхэдэ бурят-монгол хэлэнэй ба литературин кабинет соо бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэлэн зохоболнуудай тон үсөөн байһынь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Зарим лекцинуудын идеино-теоретическ талаараа һайнаар уншагданагүй, сэхэн дутагдалнуудтай байна. Жэшээнь, Д. Д. Амоголонов бурят-монгол хэлэнэй фонетикэ тухай лекци 1-дхи курсда уншала, фонетикын асуудалнуудаар П. Я. Маррай алдунуудыс хурсаар, гүнзгегээр шүүмжэлэггүй гаршалан байна, мун абгануудыс шэнжэлэн үзэхэ тухаа оройд языковедүүдэй туйлалтанууд тухай хэлэггүй, бурят-монгол хэлэнэй фонетическ состав тухай асуудалнуудыс дэлгэрэнгүйгээр тайлбарлаагүй байха юм. Тэршэлэн Д. А. Абашеев бурят-монгол хэлэнэй синтаксисээр IV курсда теоретическ зангит үнгэрэхэ байһан аад, теоретическ асуудалнууд дээрэ тэгтожо хэлэнгүй, минл практическа зангит үнгэрэгээр хийһэн байна. Мун Д. А. Абашеев грамматическа тайлбарилга (разбор) хэхэ зангит үнгэрэхэдэнь, энэ жэлдэ институт дүүргэхэ байһан IV курсын зарим студенттер мэдүүлэлтүүдэ синтаксическа талаарын хүсэд һайнаар тайлбарилжа шалаагүй, самбарта бэшэхэдэ орфографическа болон пунктуационно алдунуудыс хэһэн байха юм.

Тус факультетдэй лекционнэ ба практическа зангитнуудын (илангана лекционно зангитнуудын) олонхилоо ород хэлэн дээрэ үнгэрэгдэнэ. Студенттерые бурят хэлэн дээрэ литературна зүбөөр хэлүүлжэ ба бшүүлжэ хургахын тулала, энэ талаар тэлэниен һайн дүй дүршэлтэй болгохын тулада бурят хэлэ ба литературар бүхэ шахуу («лекционношье, практикешье») зангитнуудаа бурят хэлэн дээрэ унгаргэдэг болоо һаань дээрэ һэн ха гэжэ һаналдана. Тинхэдэ Д. Д. Амоголонов, Д. А. Абашеев, И. С. Хамгуйсөөс гэршэд бурялар бшэхэ ба хэлэхэ талаар өөһөдөө үлгэр жэшээ харуулжа эрэгтэй. Тэд элэ нүхэд бурялар, яахалашьеб, бэшээлэггүй шахуу байха юм. Эшэн тухаа хэлэхэтэй хамта, дэб гэршээр элнхгэр бшээ нэгэ баримта дээрэ тогтолотой болоо. Филологическа наукунуудай кандидат Д. Д. Амоголонов литературна бурят хэлэн дээрэ хүсэд һайнаар найруулан бэшээлэггүй байб. Тинмэ хэлэнэ, энэ факультет дүүргэһэн зарим хүнүүдэй литературна граматнаар бшэжэ шадалагүй байһынь гайхамаршье бшээ бээ.

Пединститудай дирекци ба партийна организаци энэ кафедрин хүдэлмэрид анхаралаа тон багаар хандуулаад, тэрэнэй хүдэлмэрини хинан шалгалдагүй, харин нүхэр Амоголоновто буримүүлэн даалгажархобд байдагынь тэмдэглэхэ шухала.

Пединститудай бурят-монгол хэлэнэй ба литературин факультетдэ дүүргэһэн олохон хүнүүдэй илангана практическа талаараа һула бэлдэхэтэй байдагынь шалтаганууд хадаа тус кафедрин хүдэлмэрини дээрэ дурсагдаша дугуунуудаар тайлбарилгана. Эдэ дугуунуудыс саашаа усалдахын тулада кафедрин хүдэлмэрид эрид хубилалта хэхэ хэрэгтэй.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Капиталистическэ ороноудта забастовкын хүдэлээн болоно

Американска империалистнуудта хашагдан, капиталистическэ ороноудай, түрүүшын ээлжэндэ агрессивнэ Хойто-атлантическа союзда хабаадагша ороноудай зонхилхы бүлэг ноурууд дайнда бэлдэхэхи тула угаа ехэ мүнгэ зөөри гаргашална. Зэбсэгтэ хүсэнуудые ехэдэхэ ба буу зэбсэгүүдые үйлдэбэрлэхэ гаргашанууд хадаа ажалшадые сэхэ гү, али далда аргаар дээрмэдэн абahan мунгөөр бүлгэдэнэ. Налогүүд тагаралтагуйгөөр ехэ болоно, үргэн хэрэглэлэй эдээ хоолой ба промышленна товаруудай сэнгүүд хүдэрнэ, гэр байрын түлбэри дээшлэнэ. Промышленностиин амгалан халбаринуудые хороонон ушарнаа, олон арбаад мянган хүдэлмэришэнэ улицда хаягдана.

Гэбэше, капиталистическэ ороноудай хүдэлмэришэн анги болболдай үүдхэгтэ американска этэгээдүүдэй аша тулада хэгдэжэ байгаа яаралтайгаар зэбсэглэлгын бузар политикаа эшэ үндэнтэй угыран хооһоролго, хүдэлмэригүйдэлгэ ба шанга дарлалта үзэхэ дүрагүй байна. Арадай зэбүүрхэлэнь олон тоо забастовконуудта харагдана. Эб найрамдалай түлөө, ажабайдал найжаруулхын түлөө, экономическа, социальна ба культурна условиуудые найжаруулхын түлөө тэмсэл хадаа эдэ забастовконуудай гол эрилтэнүүд болоно.

Италида стачкын хүдэлээн үлэрһөө үдэртэ ургана. Тэрэ хадаа бүхэли районуудые гү, али промышленностиин халбаринуудые нэгэн доро хабаадуулан, улам бүгэдэнигын шэнжэ шанартай боложо байна. Тус ороной 14 провинцинуудай металлургинуд апрелин 23—24-дэ 2 часай забастовко хэбэ. Металлургическа предприятинуудай хүдэлмэришээдэй 95—100 процентһн тэрэндэ хабаада. Сицилийскэ сернэ шахтануудай горнягуудай забастовко эрэлхэг зоригтой ба баатаршалгын жэштэ болоно, 60 үдэр үргэлжлэн шанга тэмсэлэй хүүлээр тээнэр салин хүлһээ 15 процент дээшлүүлжэ шаданан байна.

Францида ажанууха ба амгалан ажаллаха эрхын түлөө тэмсэл улам ехэ далдасатай боложо байна. Үнгэрһэн жэлэй январьнаа октябрь хүртэтэ тус орон дотор 2600 забастовко болоно, тэдэнэй олонхын хүдэлмэришээдэй илалтаар дүүрбэ. «Се Суар» газетын мэдээсэлэй ёһоор, энэ оной апрелин 28-да Марселлин металлургинуд салин хүлһэ дээшлүүлжэ эрилтэ табижа, хүсэтэ демонстраци хэбэ.

США-гэй хүдэлмэришэн ангийн тэмсэл улам эдэхитэй ба эмхитэй боложо байна. Уридалан абтанан мэдээсэлэй ёһоор, үнгэрһэн жэлэй 10 харын турша соо Хойтоооо Штадуудта 4.065 забастовко болоно, тэдэндэ 2 миллион шахуу хүн хабаада. «Юнайтед Пресс» агентствын мэдээсэлэй ёһоор, энэ оной апрелин 30-да США-гэй булад хайлуулгын, нефтяной ба бусад халбаринуудай предприятинууд дээрэ 860 мянган хүдэлмэришэд забастовко хэбэ.

Мүнөө капиталистическэ ороноудта стачкын тэмсэлэй шангалдаг политическэ угаа ехэ удхашанартай юм. «Өөлдөнгөө ажабайдалай интересүүдэй түлөө хүдэлмэришэн ангийн тэмсэлэй ингэжэ шангаданан ябадал,— гэжэ Франциин ажалдай бүгэдэнигын федерациин генеральна секретарь Бенуа Фрашон бэшэнэ,— агрессивнэ даие зүб ба шухала дайн гэжэ капиталистическэ ороноудай ажалшадта харуулха зорилготой идеологическа ба психологическа үргэн кампаниин бүрин буруу хүрһэн тухай гэршэлнэ».

Американска империалистнууд ба хахалан бутаргаша профсоюзудай хүтэлбэришэд байгаа тэдэнэй зарсанар социал-врбашад хадаа хүдэлмэришэдые мэхэлжэ, өөлдөнгөө эрхын түлөө, эб найрамдалай түлөө, демократин түлөө тэмсэлһээ арасахын тэдэни баалажа шаддагуй. Хүдэлмэришэн анги хадаа ажалдай американска федерациин, үйлдэбэрлин профсоюзудай конгрессэй, тред-юнионуудай британска конгрессэй ба нимэрхүү газарнуудай хархис толгойлогшонооры аласан гаража, ябуулгануудые улам ехээр хэдэг болоо, ушарын тэдэ профсоюзуд ажалшадтай ягэдэлые хахалан бутаргаха, профсоюзна организацинуудай дайшалхы шадари нуларуулхы нээнэ.

Ажалдай итальянска бүгэдэнигын конфедерациин гүйсэдэн хадаа доройтон эхилжэ ябуулгануудай нэгдэлэй бэхжэһэнэй ашаар стачкын хүдэлээндэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа гэжэ тэмдэглэнэ.

Ажалдай бүгэдэнигын конфедерациин, христианска ажалшадтай француска конфедерациин, «Форс үвриерэй» гэшүүдые ба эмхигүй хүдэлмэришэдые нэгдүүлэн профсоюзна нэгдэмэл организацинууд Франциин олохон предприятинууд дээрэ байгуулагдаа.

Забастовкын тэмсэлэй үдэ хүдэлмэришэн ангийн зэргэнүүд нягтаран жагсана, ангийн панал нэгдэлгэ батажана, пролетаридад нэгдэл байгуулагдана. Энэ хадаа эб найрамдалай, ажабайдалай ба демократин түлөө ажалшадтай хүдэлээнэй амжалтын найдабари мүн.

Турци—США-гэй сэрэгэй плацдарм

Агрессивнэ Хойто-атлантическа блогот маршаллизованио Турциин татагдан оруулагдаһанай хүүлээр тэрэнэй бүхы гадаадын ба дотоодын политика Вашингтоноор бүрин тодорхойлогдолог болоо. Американска империалистнууд энэ ороние Советскэ Союзда ба арадай демократин ороноудта сэрэгүү, Дунда ба Дутын Востогой аралуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлээндэ сэрэгүү шэглүүлэгдэн агрессивнэ түсбүүдэ бэлүүлжэ плацдарм болгожо байна.

Американска советнигүүдэй заабаряар Турцида агаарай-сэрэгэй ба улан-сэрэгэй базанууд, түмэр ба шоссейн харгинууд түргэнөөр баригдана, хэлбэргдэнэ, арми шэнэлхэн байгуулагдаа, авиаци ба дайын флот улам хүсэтэй болгогдожо байна. Американска дайшадтай эзэрхэлгэн тэдэнэй түрещкэ зарим зарсанарай дүра гутаана. Жэшээлхэдэ, «Юриет» гэжэ баруунай газетын редактор ингэжэ бэшэ: «Манай американска ханиар өөлдөнгөө үбгэ эсэгэнэрэй эдлүүрин газар байлан юумэ шэнгээр, Анатолидо аэродромуудые оролдосотойгоор барина».

Сэрэгэй гаргашанууд тус ороной гүрэнэй бөлжөдэй 60 гаран процентые абана. Нефть, нүүрһ, хром, түмэрэй руда, хүдөө ажахын түүхэй эд, хүнэй ресурснууд — Турцида байгаа бүхы юумэ американска империалистнуудай агрессивнэ түсбүүдэ бэлүүлгэдэ зориулагданхай.

Турциин экономико сэрэгэй хэмжээ-ябуулгануудта зориулагдаа ханган угаа ехэ гаргашануудые хангажа шадхагүй байна. Гүрэнэй үрч хоёр миллиард гаран лур болобо. Алтанай запас барагдажа байна.

Американска империалистнуудай ба Турциин зонхилхы ноуруудай авантуристическэ политика түрещкэ арада ехэ зоболон асарна. Налогүүд эсэгэй хэмжэндэ хүртээр ургаа. Эдээ хоолой ба шухала хэрэглэй товарнуудай үнэ сэнгүүд үдэе хүдэрнэ. Юрын продукци бүтээн гардаг предприятинуудые олоонь хаан дээрһээ, хүдэлмэригүшүүдэй тоо олошорно. Тусхай мэдээсэлэй ёһоор, Турциин городуудта 2 миллион хүдэлмэригүшүүд тоологдоно. Ороной экономикын үндэһэ һүври—хүдөө ажахы хандаргагдажа байна. Американска монополинууд Турциин гадаадын рыногуудые гартаа абаа.

Американска империалистнуудай заабаряар тус ороние милитаризацилла түрещкэ арадые улам үгүрүүлнэ. «Манай арадай дүрбэнэй гурбан хуби,— гэжэ стамбульскэ «Кудрет» газетэ бэшэ,— эдэ хоол худалдан абаха мүнгэ оложо шадхагүй байна. 15 миллион хүн арай гэжэ амидаран һууна». Жэл бүри 100 мянган хүн туберкулёзоор үдэжэ үхэнэ. Жэл бүри 400 мянган үхибүүд үхэнэ.

Турцине США-гэй сэрэгэй плацдарм болголоо хадаа ажалшад үргэн олоонитын ехэ эсэргүүсэлгээр утагдана. Американска империалистнууд арада угаа ехэ гасалан зоболон асаржа байгаа сэрэгэй авантануудта тус ороние татан оруулхы эрмэлзэн гэжэ арад олоонитэй улам толорхойгоор мээржэ байна.

Ороной бээ дааха байдалай ба демократизациин түлөө түрещкэ арадай тэмсэл хүндэ бэрхэ оршон байдалда хүгжэнэ. Турцида фашистска террор галзууран дошорно. Демократическа организацинууд эерлиг шэрүүнээр мурдгдэнэ. Гэбэше, реакциин эерлиг муухайгаар ашалажа байбашы, ажалшад хадаа Турцине сэрэгэй хөморолдо татан оруулхы нэгдэжэ байгаа американска империалистнуудһаа өөрынгөө ороние сүлөөлхын түлөө тэмсэлэе үргэлжэлүүлһэнэ.

П. Бабенко.

Румынин бээ дааһан байдалые сонсохоор Т жэлэй ойдо зориулагдаһан баярай заседани Бухарестдэ болобо

БУХАРЕСТ, майн 9. (ТАСС). Румынин бээ дааха байдалые сонсохоор 75 жэлэй ойдо зориулагдаһан баярай заседани мүнөөдэр энэ болоо.

Суглаанай президиумдэ: Национальна Ехэ суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ академик К. Пархон, министрнуудэй Советэй түрүүлэгшэ доктор Петру Гроза, Румынин бээ дааха байдал сонсохоор 75 жэлэй ойн хайндэрлэлгэ бэлдэхэ ба үнгэржэе юбилейн комитетэй гэшүүд, СССР-һээ Румынида байгаа посол С. И. Кавтарадзе һууба.

Румынска хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй генеральна секретарь Г. Георгиу-Деж, партиин ЦК-гэй секретаринууд Анна Паукер, Высиле Лука, Теохари Джорджеску, Иосиф Кишиневский, Лотар Радачану, Александру Могиорощ, Национальна Ехэ суглаанай президиумэй гэшүүд, правительствын гэшүүд, арадай демократин ороноудай дипломатическа түлөөлэгчтэ зургаануудай толгойлогшоноор ложонуудта һууба.

Министруудэй Советэй түрүүлэгшэ доктор Петру Гроза богон үтэ хэлэжэ, заседани нэбэ.

Сугларгаһад хадаа нүхэр И. В. Сталинине суглаанай хүндэтэ түрүүлэгшээр нэрбемэ алыгаташалган доро һунгаба. ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюро, мүн Румынска

хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй Политбюро хүндэтэ президиум һунгаба.

Румынин зэбсэгтэ хүсэтэ министр армийн генерал Боднараш баярай заседани элидхэл хэбэ.

Эмиль Боднарашай алыгатууехэ Советскэ Союзай, суглаанай Советскэ Армиин хүндэтэ румынска арадай инга И. В. Сталинин хуулгалтад удаан алыгаташалгаар ба нүдээр нэгтгэбэһе талаһаага.

Румынин министрнуудэй Советэй түрүүлэгшэ Петру Грозай Румынска хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй генеральна секретарь Г. Георгиу-Дежэй эльгэһэн шалгын телеграммта харуурагч нүхэр И. В. Сталинин һэн амаршалгын телеграмм данида хабаадаһад угаа сугларгаһад ралтайгаар шагнаба.

Бүгэдээрэ хүл дээрээ «Сталинида алдар соло», «Сталинин Урал» гэһэн хашхаралдаанууд ба Румынска арадые сүлөөлгэ аналуудай арғыуехэ юмдэ И. В. Сталинин хүндэтэ хэлэжэ минутын турша дотор жэлөө.

Сугларгаһад хадаа армийн арадай эрхим хани И. В. Сталиньгээ амаршалгын текстһаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан

Болгариде мүнгэнэй реформо хэгдээ, картон системэ болноулагдаа, сэнгүүд химдараа

СОФИЯ. (ТАСС). Мүнгэнэй реформо хэгдэ, эдээ хоолой зүйлнүүд тушаа картонна системэ болуулха ба гүрэнэй рэзонико сэнгүүдые хилээрүлха тухай Болгарин Арадай Республикын Министруудэй Советэй ба Болгарска коммунистическэ партиин Центральна Комитетэй тогтоол майн 11-дэ толилогдоо.

Мүнгэнэй реформо хадаа левэй худалдан абаха шадалые дээшлүүлхэ, дэлхэй дээрэхэ эгээн тог-

тууритай валюта—советскэ түрүүлэгшэ левэй валютна системэ бэхжүүлхэ байна. Левэй советскэ түхэрнэй үндэһөөр нун ушар хадаа бүхы капиталистическэ ороноудай валютадал ехэ кризистэ оролог ба үргэлжэ боллодо долларһоо манай националь валютын татааран хэрүүлна гэжэ тогтоод соонь лээнэ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИ МЭДЭЭ

ПХЕНЬЯН, майн 10. (ТАСС). Арадай армийн соединенинүүд Хятадай арадай хайндуратанай частинуудтай хани харилсаатай ябажа, американо-английска интервентнуудта ба лисымановска сэрэгүүдтэ эсэргүү хамгаалгын байлдаануудые хэгжэ үргэлжэлөө, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ королто ушаруулаа гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армийн Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Үсгэлээр Иньхонин, Чхольонин районуудта, мүн Кимсонһоо урдуур Арадай армийн частинууд дайсанай довтолгоонуудые гээргүүд сохёб. Американска далайн ярган сэрэгэй 1-дехи дивизион, 45-дахы ба 40-дехи дивизионуудэй, английска 1-дехи дивизион подразленинүүд авиациар ба артиллерээр дэмжүүд Арадай армийн эзлэн байһан газарта хэдэ дахин довтолгон болобоше, гээлтэ хоролтодо оржо, гэдэргэ намгадлаа.

Арадай армийн зенитнэ артиллерийн частинууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудалгад най 3 самолёт унагаагаа, тэдэ молёдууд Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын тухай нүүдта довтололсоһон байна.

ПХЕНЬЯН, майн 11. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армийн соединенинүүд Хятадай арадай хайндуратанай частинуудтай хани харилсаатай хамгаалгын байлдаануудые үргэлжэлөө, дайсанай хүнүүд техникэдэ нилдээ ехэ гээлтэ тоо ушаруулаа гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикай армийн Главна командовани мүнөөдэр дамжуулаа гэжэ сэл со хэлэглэнэ.

Дайсан хадаа Баруун ба ральна фронтнууд дээрэ Армийн эзлэнхэй байһан газар хэдэн довтолго хлэн болобошор гээлтэ хоролтодо оржо, гээлтэ намгадлаа.

Мүнөөдэр Арадай армийн частинууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудалгад най 7 самолёт унагаагаа.

Американска самолёдууд Паньмынчжонин нейтральна зоние дахин дабаа

ПЕКИН, майн 11. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо ингэжэ дамжуулаа: Корейскэ ба Хятадай талын холбооны главно офицер полковник Чан Чун Сан хадаа майн 9 ба 10-да Паньмынчжонин нейтральна зоние американска сэрэгэй самолёдуудай дабаһан тушаа протестые американска талын холбооны главно офицер Киннидэ мүнөөдэр мэдүүлэбэ.

Американска самолёдууд майн 9-нэй үгдөөнэй 8 час 33 минутын ба 8 час 47 минутын хоорондо 10-най 9 час 33 минутта Паньмынчжонин хэлсэһэнэй газар дээрэхэ агаарта нэбэроо.

Иймэ ушарнуудые сазалдабтуулхагүйн тула өөрынгөө арай-сэрэгэй ноуруудай ябуулгундта американска талын хиннала тогтоохынь полковник Чан Чун Сан эрнэбэ. Америк тала хадаа элэ ушарнуудые тээхи мэтээр «мурдхэ» юм Киини дахин харуусаба.

Японско полицин ааша

ТОКИО, майн 10. (ТАСС). Майн 1-нэй демонстрацида хабаадаһадые хэгжэһэнэйгээр һүүдээр, японско полицин Токногой хүн зоние мурдэжэ байна.

Бүхы Токиодо арестнууд хэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Арестовалагдана хүнүүдэй тоо 512 болоо. Мүнөөдэр полицин үшөө 27 хүдэлмэришэдые арестовалаа.

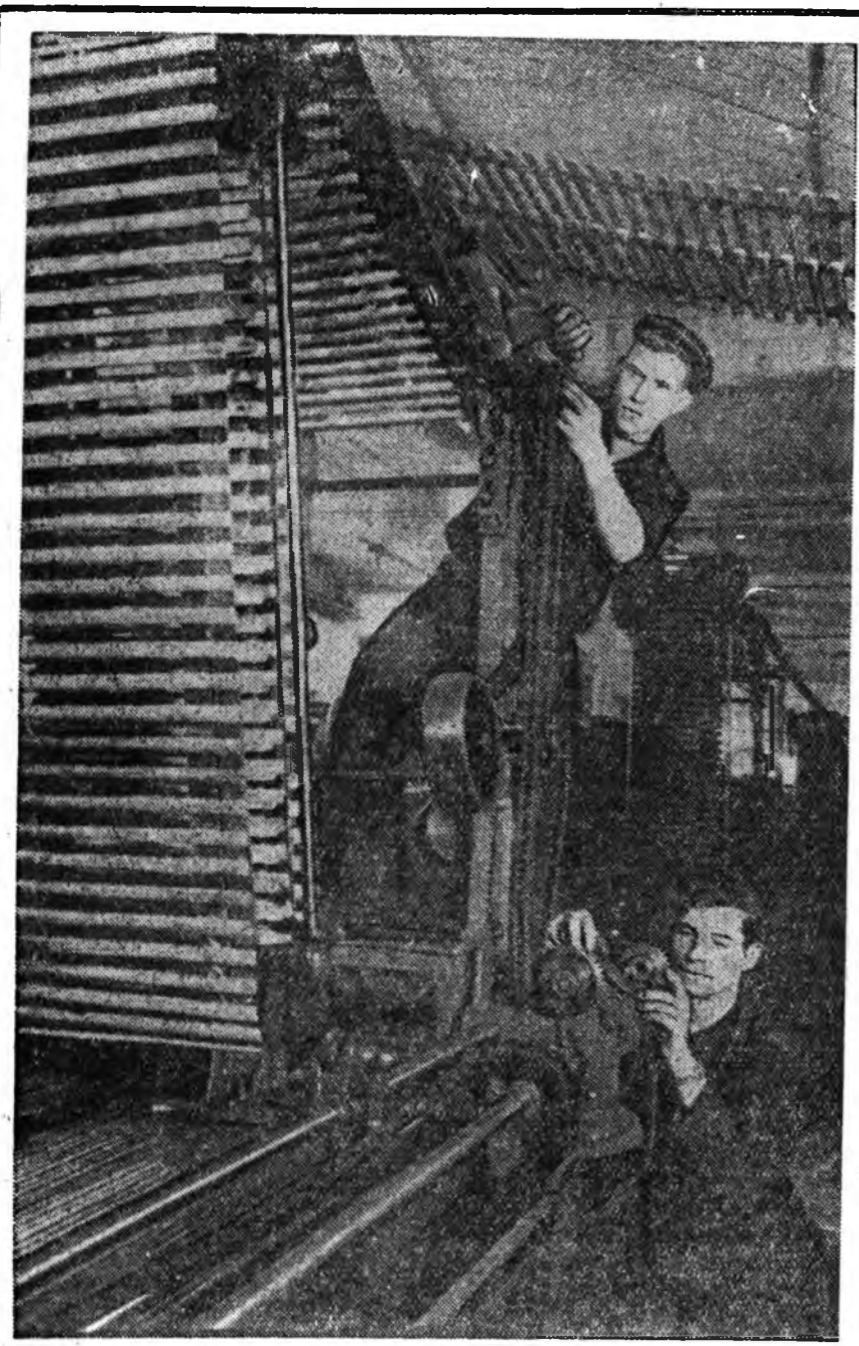
Нюуртаа бага зэргын сэрэг шэе байгаа һаа, «майн 1-нэй гүй ябуулгануудта» хабаадаһа «тэмдэг», арестовалха шалтһан боллоо. Туналамжа абаахар талан шархатай, гэмтэһэн буруу нүүд тухай полицинда мэдэжэ бүхы больнишануудые уялалга.

Мүнөөдөр кинотеатрууд

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденот олобо ба балейд театрта — «Таска» гэжэ оперо (үдэшын 8 часта). Ород драмын театрта — «Гүрэнэй ханинар» (үдэшын 8 часта).

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Грантын үхибүү» (13 часта). «ЭРЭМ» кинотеатрта — «Тэжэ унгата фильм» (11 ба 13 часта).

Редактор Б. А. ОЧИРЛОВ

Улан-Удын сэмын фабрика ноһо һамнадаг аппарат абаа. Май һара соо үшөө нэгэ типма аппарат абаха юм. Мүнөө тус аппаратые мастер Грециин стахановска бригада тааруулан табижа байна. Бригадын гэшүүд даалгабарһа болзоһоонь 5 үдэр урц дүүргэхэ уялта абанхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Грециин бригада хүдэлмэрижэ байна. М. Миневэй фото.

УЛАН-УДЫН БУРЯТ ДУНДА БУРГУУЛИДА

Математическа олимпиада

Юнэдхи, арбадахы классуудай бурагшад математическа олимпиада үнгэржэбэ. Арбадахы классай отличнигууд Р. Сундаран, Б. Цыдынжапов, А. Бахабаев, Г. Хингелов гэшүд тус олимпиадада үндэр сэтгэлтүгүдые абажа, грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

Шалгалтада бэлдэхэл

Нургуулийн багшанарай совет шалгалтада бэлдэхэл тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. Нургуулийн дирекци шалгалтада бэлдэхэжэ байха тусхай комитато бин болгоо.

Професси шэлэлгэ

Жыл бүри үнгэрэгдэдэг професс шэлэлгын вечер үнгэрэгдэбэ. Тус вечертэ филологическа наука-

Бурят-Монголой советскэ литературин булан

Бурят-Монголой советскэ литературин булан эмхидхэгдэбэ. Тус буланые литературин багша Х. Дамнинова хүтэлбэришэнэ. Нүүрлэй үдэ хэблэгдэн номуд ба газетнуудтэ гараһан шүүмжэлхы статьянууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Нүүрлэй занягинуудта «Эб найрамдалай түлөө» гэжэ шүүлүүдэй сборник, Ц. Галсановай «Советскэ наран», «Байгалай үмэнэхи наран доро» гэһэн номууд хэлсэгдэбэ.

Юниадуудай станци байгуулагдаба

Кяхтада юниадуудай станци байгуулагдажа, тэндэ саловодуудай, физигүүдэй, авиомоделистнуудэй болон мотоциклистнуудэй кружокууд эмхидхэгдэбэ. Саловодуудай кружок нүхэр Васильевай хүтэлбэрээр участок дээрэ элдэб ургамалуудай рассадануудые үргүүлжа байна. Физигүүдэй кружок нүхэр Данилкинэй хүтэлбэрээр машинануудай модельнуудые дархалжа, тэдэгээр элдэб туршалгануудые хэнэ.

Нүхэрэй ёһоной уулзалга болобо

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ майн 8-да «Динамо» ба ПВЗ-гэй «Локомотив» нэгдэхэ командануудай хоорондо футболээр нүхэрэй ёһоной үүдэлгэ болобо.

Локомотивайхид динамьхидайнгаа воротода абаһаар довтолжо эхилбэ. Тингэжэ тэдэнэр нааданай түрүүшын хахадые 2:0 гэһэн тоотойгоор дүүргэбэ.

Тобшо һонинууд

Пioneerвожатануудай семинар. Ахын аймагай нургуулинуудай ахалахы pioneerвожатануудай семинар үнгэрэгдэбэ. Тэрэндэ хабаадаһад ВЛКСМ-эй ЦК-гэй VII пленумэй тогтоол тухай, пионерскэ дружинин хүдэлмэрине түсбэлхэ тухай, хүүгэдэй зунай амаралтые үнгэрэгжэ тухай лекцинууд болон элидхэлнүүдые шагнаба.

Шан абаба

Бурмонкоопсоюзай правленийн уранһайханай самодеятельностиин коллектив городэй уранһайханай самодеятельностиин харалгын дүнгөөр мүнгэн шанда хүртэбэ.

Германска Демократическа Республикын дотоодын хэрэгүүдэй шэнэ министр томилогдобо

БЕРЛИН, майн 10. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэлэй ёһоор, Вилли Стоф Германска Демократическа Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрээр томилогдоо.

Мүнөө хүртээр энэ тушаалда байһан доктор Карл Штейнгоф бэсын элүүрэй шалтагаанаар, тэрэнэй гүйлтын ёһоор сүлөөлэгдөө.